

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2018 rugsėjis Nr.111

*Išgiedrėjo lyg šventei vakaras.
Gal šalna bus jau šiąnakt, nelis.
Siūncia žemėn lapą po lapo
Seno sodo senaobelis.*

*Kiemo medžiai sustoja nuščiuvę
Pasitikti nakties lyg lemties,
Išpuoštos kļēvo vario ķepurēm,
Nubarstytos šarma pilnaties.*

Audronė Misiukaitė

KVIEČIAME

Spalio 6 d. 17.30 val. Tauragnų krašto bendruomenės **ataskaitinis-rinkiminis** susirinkimas. Dalyvauti reikia visiems nariams!

Po susirinkimo – **renginys, skirtas kapelos „Tauragna“ gimtadieniui**. Dalyvauja Anykščių KC Viešintų skyriaus kaimo kapela „Vingerinė“ (vadovas Robertas Raišelis), Kupiškio KC Salamiesčio padalinio kapela „Dvaras“ (vadovas Almantas Totoris), Švenčionių miesto kultūros centro liaudiškos muzikos kapela „Kaimynai“ (vadovas Rimantas Ankėnas), Zarasų krašto kapela (vadovas Stasys Juodvalkis) ir Utenos KC Tauragnų skyriaus kapela „Tauragna“ (vadovė Vilma Valienė).

Rugsėjo mėnesio jubiliejai

Sveikiname!

50 metų sukaktį pažymi tauragniškis **Valdas Stundžia, Daiva Puodžiukienė** iš Klykių ir **Dalius Malinauskas** iš Politiškių;
70 metų sukanka **Stasei Gaivenienei** iš Sėlės;
80 metų jubiliejų švenčia **Stanislava Juknevičienė** iš Maleckažemio ir tauragniškę **Danutė Šarkienė**;
90 metų sukaktį švenčia **Jonas Bagdanavičius** iš Minčios kaimo;
95 metų sukaktį pažymi tauragniškę **Valerija Danauskienė**.

Utenos 757-ojo gimtadienio proga Utenos rajono savivaldybės meras Alvydas Katinas naujaisiais Utenos rajono savivaldybės ženkliais „Utenai 757“, dainų šventės medaliais apdovanojo liepos mėnesį vykusios šimtmečio dainų šventės „Vardan tos...“ kolektyvų vadovus bei organizatorius. Apdovanotųjų tarpe ir UKC Tauragnų skyriaus mėgėjų teatro „Mokas“ ir Vaikų ir jaunimo teatro studijos vadovė **Loreta Juškėnienė** bei UKC Tauragnų skyriaus folkloro ansamblio vadovė **Vilma Valienė**. Sveikiname!

Spalio 27 d. 17 val. romantinės muzikos vakaras „Po Tauragnų dangum“

Dalyvauja Radviliškio miesto kultūros centro liaudiškos muzikos kapela „Radvija“ (vadovė Jūratė Stakvilevičienė);

Širvintų kultūros centro Vileikiškių filialo folkloro ansamblis „Vingiorystė“ (vadovė Audronė Burakovienė);

Zarasų KC Salako teritorinio padalinio tradicinė kapela „Salako muzikantai“ (vadovas Osvaldas Macijauskas);

UKC Kuktiškių skyriaus moterų vokalinis ansamblis (vadovė Ligita Balčiūnienė);

UKC Tauragnų skyriaus moterų vokalinis ansamblis „Gelmė“ (vadovė Vilma Valienė).

Bilieto kaina 2 Eur

Ir tai dar ne visi kolektyvai!

Rugsėjo 1-oji mokykloje

Aldona Tartilienė

Skambučio aidas pašaukė rugsėjį

Vasara negali ilgiau svečiuotis, nes jos dienos išseko. Skambučio aidas pašaukė rudenį. Pasisėmę iš vasaros stiprybės, sugrįžę, pasižadėjome sau, kad turėsime jėgų kibti į mokslus, kad mintys bus šviesios, kad ranka, laikanti parkerį, lengvai slys baltu popieriaus lapu.

Sveikinome (šventėje dalyvavo bibliotekininkė Nijolė, seniūnijos darbuotoja Inga) visus dešimt, kad sveiki, gražūs, linksmi, pailsėję sugrįžo į mokyklėlę.

Rugsėjo 11 dieną lankėmės miestelio bibliotekoje. Bibliotekininkė Nijolė supažindino su naujomis knygomis, kvietė aktyviai jas skaityti. Bibliotekininkė apdovanojo Inesą Deveikytę ir Brigitą Gaižutytę už dalyvavimą konkurse „Vasara su knyga“. Džiaugėmės išpūdinga laivų paroda.

Saulėtą rugsėjo 20 dieną su mokiniais keliavome po Aukštaitiją. Puikią edukacinę pamoką pravedė Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos darbuotojas Linas. Lankėmės Labanoro regioninio parko lankytojų centre. Šiame centre vaikai žaisdami technologijų pagalba galėjo pasitikrinti žinias apie gamtą, pasigrožėti ežerais, pelkėmis, įiminti ne vieną paslėptą mįslę. Nusifotografavome prie Labanoro naujai atstatytos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios. Daug naujo sužinojome aplankę Ežerų žvejybos bei Antano Truskausko medžioklės ir gamtos muziejus. Įveikėme aukščiausio apžvalgos bokšto Lietuvoje laiptelius – užlipome į Mindūnų apžvalgos bokštą. Gerokai po pusiaudienio, nuriadę 120 kilometrų, šiek tiek pavargę, bet pilni išpūdžių, grįžome namo.

Rugpjūtis ir rugsėjis

Jau taip dažnai užklumpa liūtys,
Jau tyliai vakaras tamsėja,
Kažkam jau baigiasi rugpjūtis,
O tau – prasideda rugsėjis.

Dar kvepia gėlės paskutinės,
Girdi malonią paukščio šneką, –
Priglaustum paukštį prie krūtinės,
Bet jis jau kyla, tolsta, lekia.

Toli toli miškai lyg rūtos,
Bet jų lapus jau drasko vėjas.

Liūdnai nusilenkė rugpjūtis,
O tau jau šypsosi rugsėjis.

Liutauras Degėsys

Sveikiname mokinukus ir jų mokytoją pradėjus naujus mokslo metus!

Linkime, kad neišblėstų noras siekti žinių, vaidinti ir dainuoti!

Mokslo metus pradėjo pirmokai **Adrijus Mikalauskas** ir **Deividas Pacharevas**. Antroje klasėje mokysis **Brigita Gaižutytė**, **Raminta Liubinaitė** ir **Nojus Kondrašovas**. Į trečią klasę atskubėjo **Tomas Paukštė**, **Viltė Stipinaitė** ir **Gustas Gasiulis**. Vyriausios mokykloje – ketvirtokės **Inesa Deveikytė** ir **Justė Palskytė**.

Antano Truskauskio medžioklės ir gamtos muziejuje

Prie Labanoro bažnyčios

Pro vartus įeinant

Danguolė Trimonienė Apie traukinį, oželį ir bendrą darbą

Rugsėjo 22 d. tauragniškliai ir svečiai rinkosi į Lygiadienio ir Dagos šventę.

Pasiruošimas prasidėjo dar gerokai iki šventės. Į miestelio skverą ūkininkas Eimantas Rapnikas atvežė presuotų šiaudų ir pasitelkus techniką buvo sukonstruotas didžiulis traukinys. Dėkojam Eimantui, kad tarp rudens darbų surado laiko miestelio papuošimui. Suvienijus kultūros namų, bendruomenės, seniūnijos (puošė Lina Paukštienė), bibliotekos (puošė Nijolė Šuminienė), mokyklos (puošė vaikai su mokytoja Aldona Tartilienė), Tauragnų seniūnaitijos (seniūnaitė Giedrė Tubelienė), Piliakalnio seniūnaitijos (seniūnaitė Danutė Valkauskienė), Klykių bendruomenės (pirmininkė Rita Butavičienė) kūrybines jėgas ir pasitelkus išmonę Rudens traukinys buvo papuoštas ir laukė keleivių! Jų tikrai netrūko. Buvo smagu žiūrėti, kaip pravažiuodami sustoja visai nepažįstami žmonės ir fotografuoja. Daug gražių žodžių išgirdom.

Pagal senovinius papročius susirinkusieji į šventę ėjo pro simbolinius vartus, už jų turėjo palikti visa, kas bloga, ir apsišlakstę rankas ir veidą vandeniu įeiti su geromis mintimis ir ramybe širdyje.

Jonė Šinkūnaitė supažindino susirinkusius su savo augintiniu – gražuoliu poni arkliuku Goša. Labai gražų šiaudinį oželį, kuris buvo skirtas paaugoti dievams, sukūrė Janė Šinkūnienė. Skam-

bėjo senovinė malda – padėka dievams už derlių. Ruginis uždegė šiaudinį ožį – tai simbolinė auka dievams. Sustoję ratu aplink laužą, susikibę už rankų renginio dalyviai kreipėsi į ugnelę Gabiją, kartu prisimindami, kad rugsėjo 22-oji – ir Baltų vienybės diena. Žemyna į salę atnešė ugnies nuo degančio laužo – kad šildytų visą šaltąjį laikotarpį.

Salėje skambėjo moterų folklorinio ansamblio atliekama daina, visus sveikino Ruginis ir Žemyna (Bronė ir Vidas Juknevičiai), seniūnas Alvydas Danauskas. Ant bendro stalo tauragniškliai dėjo rudens gėrybes, sveikino vieni kitus linkėdami darnos, vienybės, džiaugdamiesi geru derliumi.

Nuotaikingą spektaklį – komediją pagal Vytauto Kupšio pjesę „Jaunikio medžioklė“ parodė Anykščių kultūros centro Skiemonių skyriaus mėgėjų teatras (režisierius Gintautas Eimanavičius).

Ačiū visiems už gražų bendrą darbą.

Oželis tuoj bus paaukotas

Susipažįstame su Goša

„Gabijs ugnele...“

Moterų folklorinis ansamblis

Lina puošia traukinį

Rudens traukinys

Scena iš svečių spektaklio

Gražina Grašienė**Džiaugėmės tauragniškių darbais**

Baigiantis vasarai Tauragnų krašto muziejuje savo kūrybinių bandymų rezultatus pateikė dešimt tauragniškių. Parodos pristatyme dalyvavo, išpūdžiais, patirtimis dalijosi septyni autoriai. Trumpai apie juos.

Daiva Baltakienė savo floristiniams darbams medžiagą renka ir Kaune, ir čia, Tauragnuose, kur praleidžia visą vasarą. Šalia savo namų augina įvairius žolynus, kuriuos ir panaudoja širdžiai mieliems ir kitų akiai patraukliams darbams kurti. Glostydamą sausų gėlių puokštę jauna moteris džiaugėsi: „man taip gera, kad čia viskas mano rankomis – nuo sėklytės iki štai tokios puokštės”.

Sallija Deveikienė, atnešusi ir mezginių, ir papuošalų, teigė, jog norėtų išbandyti dar daugybę technikų, bet vis trūksta laiko. Naujausias jos kūrinys – vazonas iš plytelių duženų. „Tiesiog norėjau, kad prie pavėsinės būtų gražiau gėlėms augti“, – sake autorė.

Ryliškių kaime prieš aštuonetą metų dirbtuves įkūrusi Jurgita Jakubauskaitė parodai pateikė baltiską saulę ir kalbantį sodą. Kaip ji sakė – „kalbantis todėl, kad suvertas ne iš šiaudų, o iš laikraščių ritinėlių, kol susuki, tai dar daug ir paskaitai, kartais ir visai protingų minčių randi”.

Ieva Kuliešienė pasakojo, kad papuošalus pradėjo daryti po vieno užsiėmimo, tada nepavyko, bet nepasidavė, bandė, ieškojo, ką daro ne taip, o dabar jau gali ir pati pasipuošti savo dirbiniais, ir kitus nudžiuginti. „Į vėlimą tai stumtelėjo tėtis, jis paragino užsiimti šia veikla, nes laikė avis. O kurgi vilną dėt? Pradžia buvo sunki, nesisekė, nežinojau, kaip daryti, dabar gi – dukros į darželį, o aš į trečią aukštą ir veliu. Jau ir parduodu savo veltus gaminius,” – dalijosi patirtimi Ieva.

Visi tautodailininkės Linos Paukštienės darbai, kurių ji tik imasi, išsiskiria smulkumu, kruopštumu. „Man patinka smulkios detalės, aš galiu vieną darbą daryti gana ilgai. Tada dar daug ir apmąstai. Kad ir karpinys „Šeima”, čia penki paukščiai, į juos gali žiūrėti kaip į paukščius, kaip į žmones, į vaikus. Juk visi atskrenda ir išskrenda...” Lina, išbandžiusi ir nėrimą, ir siuvinėjimą, teigia, jog karpiniai tikriausiai ne paskutinė jos rankų laukianti sritis.

Gal tikrai kiek neįprasta rengtis drabužiais iš popieriaus, bet tokius „siūna” Janė Šinkūnienė. „Kodėl popierinius? Priežastis? Štai ji.” – ir apkabina savo dukrą Jonę. „Kai lankė „modeliukus”, pasirodymui reikėjo kažko modernaus, avangardiško. O ką rasi? Teko suktis iš padėties. Pirmąją suknelę nuvažiavusios į pasirodymą tai lipnia juosta vyniojom, kad nenukristų, vėliau išmokau ir daugkartines, jau su užsegimais daryti, kai kurios atlaikė trejus metus ir dabar dar turim,” – linksmi savo prisiminimais dalijosi Janė.

Justinos Žebelenės iš lino pasiūtus drabužius daugelis ne tik matė, bet juos ir nešioja. Dirba ne viena, jos pasiūtus drabužius nėriniais ir siuviniais dekoruoja kolegės ir artimieji. Kalbėdama apie ateities veiklas Justina sakė, kad

turi vieną svajonę, bet kol kas apie tai garsiai nekalba – „dar laikau šiek tiek paslapy”.

Parodoje taip pat demonstruojami Vytauto Budreikos drožti virtuvės reikmenys. Labai patogūs laikyti. Galite pamatyti Ivetos Znebitės medinius įvairių transporto priemonių modelius. Jie su atsidarančiom duralėm, besisukančiais ratais ir vairais. Jūsų akis taip pat pradžiugins spalvingi Žilvitos Žiezdrytės tapybos darbai.

Nuoširdus ačiū visiems autoriams už pristatytus parodai darbus, už tai, kad suranda laiko kūrybai, pomėgiams. Dėkoju ir atėjusiems į parodos pristatymą.

Tauragniškių darbų paroda jau tampa tradicinė, organizuojama kartą per metus. Ir iš visų parodų bene labiausiai lankoma. Tikiuosi, kad kitoje parodoje 2019 m. vasarą dalyvių skaičius bus dar didesnis, darbų bus dar įvairesnių.

Kviečiu neslėpti savo, kaimynų, pažįstamų, draugų talentų, paskatinti juos ir patiems nepasikuklinti – ištraukti darbus. Tegul visi pamato, kokie gabūs, talentingi ir darbštūs žmonės gyvena Tauragnų krašte.

Nijolė Šuminienė

Knygos sutiktuvės

Rugsėjo 15 d. bibliotekoje vyko Antano Žilėno knygos „Parubežys ir parubežiniai” I ir II dalių pristatymas.

A. Žilėnas su mokytoja A. Kazickiene

Šioje knygoje surinkta ir pateikta daug archyvinių dokumentų apie to meto sienos apsaugą, apie kovas su lenkais, apie lietuvių troškimą susigrąžinti Vilnių, nelengvą gyvenimą parubežyje. Apie visa tai pasakojo knygos autorius. Jis pasidžiaugė, kad žmonės turi išsaugoję daug vertingų nuotraukų, pasakojančių apie tolimą Lietuvos istoriją. Daug istorinių nuotraukų patalpinta knygoje „Parubežys ir parubežiniai“. Ši knyga skirta Lietuvos Nepriklausomybės 100-čiui ir Pasienio policijos 95 metų sukakčiai paminėti. Mintimis apie perskaitytą knygą pasidalino tauragniškę Valda Žebelienė ir Bronislava Sliesoravičienė. Autorių sveikino etnologas, istorinių dainų atlikėjas Rimantas Klimas. Jam akomponavo Tauragnų kultūros skyriaus meno vadovė Vilma Valienė. Džiugu buvo matyti Antano Žilėno klasės draugus ir vadovę Albiną Kazickienę.

Popietės metu koncertavo Kirdeikių kaimo kapela (vad. Danutė Aidukienė).

Renginio metu veikė paroda „Utenos pasienio policija 1924 – 1939 m.“

Bronė Juknevičienė

Viskas išgyventa, ir viskas jau užmiršta....

Šiandien pagalvoju, ar mūsų, kuriems dar tik pusė amžiaus, po kokių trisdešimties metų kas nors klausinės apie praeitį, ar kam nors bus įdomu, kaip gyvenom. Mano pašnekovai, kuriems jau devyniasdešimt ar vos mažiau, tokius dalykus pasakoja... Žmogų pažįsti tiek metų, o net neįtari, kad jo gyvenimas – ištisa istorija. Tą patį galėčiau pasakyti apie kiekvieną žmogų, kurių pasakojimus užrašiau. O dar labiau džiaugiuosi, kad dar yra su kuo kalbėtis, kad laikraščio skaitytojai gali labiau pažinti savo kaimynus, nes laikmetis toks, kad gyvenam tik dabartimi. Jei žmogų dar sutinki miestelyje – vadinasi, viskas gerai. Pasilabini, ir tiek. Susėsti ir pasikalbėti *apie gyvenimą* tiesiog nėra kada. Mano pašnekovų bendraamžiai gali pasakyti, kad ką čia pasakoti, visi taip gyvenom. Aš pati kiekvieną kartą stebiuosi savo tėvų kartos tvirtybe ir kiekvieno žmogaus gyvenimo istorija man įdomi.

Šiandien apie savo gyvenimą pasakoja tauragniškę **Ona Vaišnorienė**. „Gimiau 1933 m. liepos 31 d. Nečioniškės kaime (tik vadinos taip, o iš tikrųjų Politiškėse), mergautinė pavardė Jankūnaitė. Šeimoje buvo daug vaikų, net septyni, bet išmirė. Žinau tik iš pasakojimų, kad vienas mirė penkerių sulaukęs, kitas vos dviejų savaitių, trečias irgi anksti, bet jau užmiršau, kada. Aš buvau ketvirta, paskui mane augo dvi jaunesnės seserys. Tėvai gyveno prastai, žemės turėjo nedaug, tik penkis hektarus, žemę dirbo iš pusės. Mano jaunystėj prasidėjo vargas. Berniokų šeimoj nebuvo, tik mes, trys seserys. Nuo dvylikos metų jau teko akėti. Oi, kaip sunku buvo... Man rūpi, kad kuo greičiau, o tėtė liepia: „Akėk, akėk!“. Net tris kartus reikėdavo lauką

akėti, kad gerai būtų. Skubinu, tada privargstu, būdavo ir paraudu. Ir gyvulius ganiau, visokius darbus dirbau. Apsirgau inkstų uždegimu ir protas pakriko nuo to darbo ne pagal jėgas. Mama pėsčia iš Utenos Saldutiškin eidavo vaistų, tik ji ir pastatė mane ant kojų. Vaistai buvo brangūs, Utenoj jų nebuvo, tik Saldutišky dirbo toks senas vaistininkas ir turėdavo visokių vaistų.

Iš mokyklos laikų beveik nieko neprisimenu, tik vieną labai juokingą nutikimą. Pamokoj buvo kunigas, klausinėjo mokinių poterių. Aš gal nemokėjau, tai kunigas paklausė, iš kur aš. Parodžiau: „Ut iš ti“. Gal ir šaipės paskui vaikai iš tokio mano atsakymo...

Per gyvenimą nelaimių buvo labai daug. Tuoju po karo, atrodo, kad 1945 metų rudenį, kai užėjo rusai, likom be nieko. Nedaug atsimenu, tik iš pasakojimų žinau baisius įvykius. Vokiečių metais, aš pati nelabai gerai žinau, tik girdėjau, kaip tėvai kalbėjo, kad brolis buvo priverstas rinktis: ar stoti į policiją, ar į darbus Vokietijon važiuoti. Pasirinko policiją, tarnavo Turmante, tik neilgai, gal kelis mėnesius. Paskui jau užėjo rusai. Brolis Jonas nenorėjo stoti rusų kariuomenėn, abu su draugu Bitkevičium ruošėsi išeiti pas partizanus, bet kažkas įskundė. Namus apsupo kareiviai, brolių surado, išsivarė ir miške nušovė. Po kelių dienų išsivarė ir tėtė, bet tėtė gynė, kad sūnus jo neklauso, ir išsigynė – prabuvęs kalėjime du mėnesius prieš Kalėdas grįžo namo. Tik namų nebebuvo, nes suradę brolių, išdaužė langus, mus išvarė, o namus sudegino. Likom visiškai be nieko, neturėjom nei kuo apsivilkti. Gyvulius žmonėm išdalino ar nušovė, mums nieko nepaliko, nes *banditai* gi buvom. Paskui kaimynai gyvulius sugrąžino, bet nei pašaro neturėjom, nieko, viskas sudeginta. Teko ir vikinę, ir miežinę duoną valgyti. Miežinę dar galima, bet vikinė tai visai ne kas. Bloga net pagalvoti, karti.

Likę be namų, nuėjom gyventi pas dėdę Šeduikiuos, neilgai išbuvom, paskui apsigyvenom Tauragnuos pas Kamarauskienės Jadvygos mamą.

Susitvėrė kolūkis, dirbau visokius darbus, arklius šėriau. Daugiausiai dirbau lauko darbus, net teko ir arti. Kai sodino bulves, nebuvo kam, tai gal pusdienį ariau. Uždarbis buvo menkas, skaičiuojamas gramais. Prisimenu, vienais metais už darbadienį mokėjo 100 gramų grūdų, tai už metus gavau 16 kg grūdų. Toks visų metų uždarbis! Grūdus padžiovindavom ir maldavom rankinėm gironom.

Jei ne savas sklypas, nepragyventum. Niekas nebūtų pragyvenęs. O duodavo tik 60

arų. Valgydavom prastai, labai trūko mėsos. Pinigų *prasimanydavom* iš prekybos: mama veždavo Vilniun parduoti kiaušinius, dar *viščioką* koki papjaudavom. Aš mamą arkliu nuveždavau Saldutiškin, o toliau jau traukiniu iki Vilniaus. Nuvežusi mamą, namo grįždavau dvyliktą nakties. Uždarbio likdavo tai penki, tai dešimt rublių. Daug kas taip važinėjo.

Ona Vaišnorienė jaunystėje (dešinėje). Kairėje sesuo Aldona

Miestelio aikštėj matydavau paguldytus nušautus partizanus. Pas mus partizanai neateidavo, buvom nukentėję, tai neidavo, kad blogiau nebūtų.

Paskui pradėjo statyti kultūros namus Tauragnuos (baigti statyti 1959 m., pastaba autorės), aš norėjau išeiti prie statybų. Mama nenorėjo leisti, *gaspadorius* namie buvau. Išsiprašiau. Sunku buvo, *tešlas viedrais* nešiojau. (skiedinį mūrijimui, pastaba autorės). Mane vadino *necekava*, nes viena tarp vyrų dirbau. Tuo metu jau gyvenom savo namuose už žvyrinės, galima sakyti, kad Tauragnų kaime. Namus tėtė pastatė. Turėjom ir savo klojimą, sako, iš *aptiekorkos* Šimkūnienės. Nežinau, kaip mums atiteko jų klojimas, bet mes *sueidavom*. Dar Gesė seserį Vilniun vežė, norėjo išgydyti kojas, bet neišgydė, o vėliau liga savaime praėjo. Prie statybų gaudavau septyniasdešimt rublių, tais laikais tai buvo dideli pinigai. Nusipirkau laikrodį, labai jo norėjau – visi turi, tai kaip nenorėsi. Kai pastatė kultūros namus, galėjau važiuoti dirbti į Uteną, irgi prie statybų, bet mama jau nebeleido. Tai sesuo

išvažiavo. Kartais ją pavaduodavau, kai pati negalėdavo dirbti.

1965 m. ištekejau už Vaišnoro Valento. Vyras buvo vietinis, kartu su kitais berniokais, Musteikiu Vytautu, Meškausku Jonu, ateidavo pas mus. Ne kokio buvo didumo vyras, bet bendravom, pripratau, atrodo, ir gerai. Vestuvės buvo *nešumnos*, be iškilmių, prastoj dienoj. Tiesa, suknelė buvo balta, bet paprasta, nieko prašmatnaus. Blažys Balys nuvežė *gruzoviku* Utenon *zagsan*, o *susvinčiavojom* Tauragnuos parapijos salėj. Ji paskui sudegė. Ten iki karo ar šaulių namai buvo, dabar toj pačioj vietoj buvusi kolūkio kontora. *Nugėrimėlis* nedidelis buvo abiejuos namuos, tiek ir tų vestuvių... Gyvenom mano tėvų namuos.

Kai kolūkyje žmonėms įvedinėjo elektrą, mūsų namams elektros nedavė, liepė keltis Tauragnuos, gyvenvietėn. Kaip statytis be pinigų? Pasisekė, loterijoj laimėjom motociklą, pardavėm, tai šitais pinigais ir pradėjom statybas. Dar paskolą gavom iš kolūkio.

Labai norėjau dirbti pašte, kolūkis išleido. Nešiojau laikraščius devyniolika metų, nuo 1969 m. birželio. Tik lengvo gyvenimo vis nebuvo. 1954 m. mirė tėtė. Mamą nuo visų nelaimių ištiko insultas. Buvo pusiau paralyžiuota, *ant patalo* išbuvo dvylika metų.

Pradėjus statytis reikėjo daug dirbti, gyvulius laikyti, nes trūko pinigų. Džiaugsmo buvo mažai. Darbas, namie šeima, mama ligonė...

Ona ir Valentas Vaišnoriai su dukra Vilma (gim. 1969 m.)

Kolūkio laikais veikė moterų taryba, moterys šokom liaudies šokius. Kitos vietinės, o man dar reikėjo gabaliuką ateit. Repetacijos būdavo vakarais, bet saviveikla traukė. Žaunerovaitė Liuba, vadovė, stebėdavos, kaip netingiu tiek kelio ateiti. Ir dar dainavau. Nuo devyniolikos pradėjau giedoti bažnyčios chore, giedojau penkiasdešimt metų.

Dabar aš *dyka*. Palyginti su tuo, kaip gyvenau, dabar aš tikrai *dyka*. Nieko būtų gyventi,

bet jėgų nedaug. Kojas kerta, amžius daro savo. Ypač šiomet jaučiu. Jei ne dviratis, niekur nenulėkčiau. Dabar, jei ir liga kokia, jau lengviau. Seniau jokių *pampersų* nebuvo. Mamai patale skepetas klodavau. Atsikeli ryte, blynų prakepi, mamą pavalgydini, aptvarkai, gerai, kad dar pati pavalgydavo, paguldai, paskui paštan. O dar sūnus mažas, vieno vystyklus, kitos skepetas džiovini. Sunku tais laikais su ligoniu buvo. Dabar jau daug kas lengviau – ir su senu, ir su mažu.

Viskas išgyventa, ir viskas jau praeityje. Dabar susitinkam senos draugės, pabūnam, pasikalbam... Ir visom geriau..."

VASAROS RUBRIKA. ATOSTOGOS

Nijolė Šuminienė

Kroatija

Rugpjūčio 9–18 d. Utenos A. ir M. Miškinų bibliotekos kolektyvas su kolegėmis iš Ignalinos viešosios bibliotekos ir Utenos muziejininkėmis keliavo į Pietų Kroatiją, pažintinę–dalykinę kelionę su poilsiu Makarskos Rivjeroje prie Adrijos jūros.

Graco miestas. Tolumoje – Alpės

Kelionę planavome ankstyvą pavasarį, todėl džiaugėmės, jog rudenėjant ši išvyka pratęs šiltos vasaros malonumus. Tačiau po nepaprastai karštos lietuviškos vasaros nedrąsu buvo keliauti į dar karštesnius kraštus, kur naktį temperatūra siekė +25°C.

Kaip visada, nuobodžiausia kelionė buvo per Lenkiją. Vakare pasiekėme Čekiją ir sustojome nakvynei Brno mieste. Palikę daiktus viešbutyje, turėjome nemažai laiko apžiūrėti nepaprastai gražų vakarėjančią Brno, kuriame netrūksta gražių bažnyčių, įdomių skulptūrų ir fontanų. Brno – miestas Čekijos pietryčiuose, antras pagal dydį šalyje.

Anksti rytą keliavome toliau. Per autobuso langą grožėjome Čekijos Slovėnijos, Austrijos vaizdais. Sustojome Austrijoje Graco mieste. Tai miestas šalies pietuose, įkurtas prie Mur upės. Ši miestą XII a. įkūrė slovėnai. Alpių slėnyje ant kalvos pastatę nedidelę pilaitę ir pavadinę ją Gradec.

Gracas priklauso Štirijos žemei ir yra jos sostinė. Mieste gyvena apie 270 tūkst. žmonių. Prie Muro upės įsikūręs Gracas 2003 m. buvo paskelbtas Europos kultūros sostine. Jame yra daug gražių ir įdomių vietų. Neišdildomą įspūdį paliko Graco pilis, kuri stovi ant to paties pavadinimo kalno.

Reikėjo įveikti 70 m. aukštį, kad pasiektum kalno viršuje esantį Laikrodžio bokštą, Graco miesto simbolį, ir galėtum grožėtis nuostabiais miesto ir gamtos vaizdais. Į pačią kalno viršūnę galima pakilti tunelyje įrengtu liftu (dėl laiko stokos taip mes ir padarėme), o tada leidomės žemyn pėsčiomis aikčiodami nuo nepaprasto reginio. Pagrindinėje miesto gatvėje gausu turistų, nes čia stovi svarbūs istoriniai ir architektūriniai paminklai: pilys ir bažnyčios. Šv. Egidijaus katedra pastatyta XV a. pab. Tai gotikos stiliaus pastatas su nepaprastai puošniu ir iškilmingu vidumi. Graco pilis šiuo metu yra Štirijos žemės administracijos centras. Aplankę Gracą Austrijoje keliavome toliau. Atsisveikiname su nepakartojamo grožio didingais Alpių kalnais, pakeliui grožimės vėjo malūnais.

Iki Kroatijos dar 300 km. Nuostabūs vaizdai: kalnai, įlankos, namai tarsi duobė, savita gamta. Daug kelio važiuojame tunelias. Ilgiausias, Roko vardu pavadintas tunelis, tęsiasi 5,5 km. Kroatijos respublika – valstybė Centrinės Europos ir Balkanų kryžkelėje, besiribojanti su Adrijos jūra. Adrijos jūra nepaprastai švari ir skaidri. Pakrantė, priklausanti Kroatijai, tęsiasi 1777 km. Pagal ją išsidėsčiusios 1185 salos. Iš jų 66 – gyvenamos. 1992 m. Kroatija po pragariško karo pasiskelbė nepriklausoma respublika. Iki to laiko ji įėjo į Jugoslavijos FRS sudėtį. Nuo 2013 m. Kroatija – Europos Sąjungos narė. Didžiausi Kroatijos miestai – Dubrovnikas ir Splitas. Jie globojami ir saugomi tarptautinės UNESCO organizacijos. Kroatija turi didelį kultūros lobyną: šešis pasaulio paveldo objektus ir aštuonis nacionalinius parkus. Gyventojų Kroatijoje – 4 mln. Vidutinis atlyginimas – 1000 eurų, o vidutinė pensija – 800 eurų. Kroatija suskirstyta į šešis regionus.

Makarska – miestas prie Adrijos jūros. Tai vienas gražiausių ir populiariausių kurortų Kroatijos pakrantėje. Miesto centras – Kačičiaus aikštė. Atėjus į šią aikštę, akys apraibsta nuo daugybės mažų gatvelių su parduotuvėlėmis, kavinėmis. Aikštėje didingai stovi Šv. Morkaus bažnyčia, statyta XVIII a. Šalia jos šurmuliuoja turgus. Turguje raibo akys nuo įvairiausių Kroatijoje augančių vaisių, alyvuogių aliejaus, na, žinoma, ir vyno bei rakijos. Kroatiją nuo seno garsina jos vynai, kurie daromi laikantis vynininkystės tradicijų. Malonu buvo pasivaikščioti uosto promenada, apsupta vešliomis palmėmis. Makars-

kos kurorte poilsiautojai laukiami privačiame sektoriuje ir viešbučiuose. Seniausias ir aukščiausias viešbutis – „Dalmatija“. Na, o visa Adrijos jūros pakrantė Makarskoje pilna atrakcionų, kavinių, suvenyrų parduotuvių. Keista buvo girdėti pajūryje nenutylančių cikadų melodijų. Cikados – tai musę primenantys vabzdžiai. Kažkur skaičiau, jog karštą dieną jos stipriai plevena sparnais ir taip išgaunamas tarytum muzikos garsas.

70 km. nutolęs nuo Makarskos – Splito miestas. Tai antras pagal dydį miestas Kroatijoje. Vaikščiodami po Splito senamiestį, grožėjomės antikiniais Romos imperatoriaus rūmais su Aukso, Sidabro, Vario ir Geležies vartais, Tautos aikšte su rotušė. Be turizmo, Splitė išvystyta laivų statybos pramonė. Na, o puikią reklamą turizmui padarė Splito futbolo komanda, dalyvavusi pasaulio čempionate ir kroatų nusivylimui pelnusi ne auksą. Tačiau ji buvo sutikta Kroatijoje kaip auksinė komanda nugalėtoja. Apie tai byloja likę užrašai ir reklama.

Iš Splito keliavome į tipiską viduramžių miestelį – Trogirą, įsikūrusį salelėje, o su sausuma jungia nedidelis tiltukas. Rašytojas Bernardas Šo Trogirą pavadino mini Venecija. Aplankėme miesto rotušę, kur anksčiau buvo teismo rūmai. Iki šių laikų išlikęs akmeninis teisėjo stalas ir laikrodžio bokštas. Akis traukia romantinio ir gotikinio stiliaus statiniai: Šv. Dominyko bažnyčia ir vienuolynas. Tarp istorinių pastatų, lauko kavinių suradome Trogiro miesto biblioteką. Tai nedidelė biblioteka, įsikūrusi pastato antrame aukšte ir patalpomis besidalinanti su mokykla. Biblioteka restauruota 2000 m. Jos fondą sudaro 20 tūkst. spaudinių. Lankytojų per dieną – 30-50 žmonių. Didesnė dalis – turistai. Šiuo metu Trogire yra 13 tūkst. gyventojų.

Dubrovnikas – legendinė miesto tvirtovė. Jo senamiestis apjuostas pylimais ir dviejų kilometrų ilgio įspūdingo pločio ir aukščio siena, nuo kurios atsiveria viso miesto vaizdas. Vaikstant siauromis miesto gatvėmis grožėjomės didingais Sponzos ir Kunigaikščio rūmais, miesto globėjo Šv. Blažiejaus bažnyčia, Katedra su Ticiano Mergelės Marijos dangun ėmimo paveikslu ir eksponatais turtingu muziejumi. Dubrovnikas dėl išskirtinio savo grožio įtrauktas į UNESCO saugomų objektų sąrašą.

Vykstant į Mostarą, stabtelėjome vaizdingame Počitelj miestelyje, kurio viena miesto pusė apjuosta gynybine siena, o iš kitos – Neretvos upė. Apžiūrėjome mečetę, ant kalno stūksančią XV a. miesto tvirtovę. Mostaras – tai penktas pagal dydį Bosnijos ir Hercegovinos miestas. Aplankėme Pranciškonų bažnyčią, turkišką namą, vingriose gatvelėse šurmuliuojantį turgų. Lankėmės Medžiugore, kurioje 1981 m. šešiems vaikams apsireiškė šv. Mergelė Marija, ir ši vieta tapo lankoma piligrimų ir turistų.

Vaikstant Makarskos pajūriu, matosi dvi salos. Jos, rodos, ranka pasiekiamos. Leidomės į kelionę laivu susipažinti su Hvar ir Brač salomis. Kol nuplaukėme į Hvar salą, praėjo šiek tiek daugiau nei dvi valandos. Pasirodo ne taip ir arti, kaip atrodė iš tolo. Hvar sala – 70 km ilgio ir 4-11 km. pločio. Virš šios salos saulė šviečia daugiausia dienų per metus. Saloje gyvena apie 11 tūkst. gyventojų. Tu-

Makarska

Splitas

ristus pasitinka senos bažnyčios, siauros, akmenimis grįstos gatvelės. Iš šios salos plaukėme į Brač salą. Lydėjo ne tik nuostabūs gamtos vaizdai, bet ir būrys delfinų. Tai buvo nepakartojamas reginys ir jausmas. Šokinėdami ir pliaukšėdami į vandenį uodegomis, jie tarytum sveikinosi, džiaugėsi mūsų draugija ir rodė kelią į Brač salą. Plaukėme ne tik lydimi kroatų melodijų, besigrožėdami kalnais, bet ir vaišinomės laivo įgulos kepta šviežia žuvimi, ragavome vyno, mėgavomės kava. Brač sala – garsi savo sniego baltumo kalkakmeniu, vadinamu

„Bračo marmuru“. Šis marmuras – salos istorijos liudininkas. Jis naudotas statant rūmus Splitė, Reichstago pastatą Berlyne, amerikiečių pasididžiavimą – Baltuosius rūmus, Parlamentą Vienoje. Vaikštinėdami marmuru grįsta promenada, grožėjomis įvairiausiomis skulptūromis, akinančia švara ir tvarka.

Didelį išpūdį paliko kelionė į Biokovo kalnus. Automobiliais į kalnus išvykome po pietų, nes tikslas buvo – pasigrožėti saulėlydžio vaizdu. Biokovo kalnų gamtos parkas aukščiausias ir didžiausias visoje Dalmatijoje. Aukščiausia viršūnė – Šv. Jurgio kalnas (1762 m.) Automobiliais važiuojame siaurais kalnų keliais apie 20 km. Šį kelią įveikti prireikė apie 40 min. Likusius 200 m. stačiais skardžiais besilaikydami virvės turėjome įveikti pėsčiomis. Tam prireikė drąsos, ryžto ir energijos. Tikslą pasiekė visi pasiryžę tokiai kelionei. Nuo kalno viršūnės gėrėjomės nuostabiu kraštovaizdžiu, dieviško grožio saulėlydžiu: kalnai nusidažė purpurine spalva, o jūroje mirguliavo rausvi saulės spinduliai. Jau sutemus nusileidome į stovyklavietę, kur laukė vakarienė.

Šešios dienos prabėgo greitai ir turiningai: karšta saulė, nepaprasto skaidrumo Adrijos jūros vanduo, didingos palmės ir kiti šiam klimatui būdingi augalai, išpūdžiai iš aplankyto vietovių lydėjo iki pat Lietuvos ir dar ilgai liks atmintyje. Grįždami namo, pakeliui aplankėme garsųjį Kroatijos Krka nacionalinį parką, įsikūrusį to paties pavadinimo saloje. Šis parkas sužavėjo savo vandens stebuklais: nuostabaus grožio kriokliai krenta iš 37 m. aukščio.

Kupini išpūdžių vėl tais pačiais keliais leidomės Lietuvos link. Kelionės metu nuvažiuojame apie 4500 km. Kirtome šešių valstybių sienas.

**Kviečiame ir kitus dalintis savo kelionių išpūdžiais.
Lauksime Jūsų laiškų!**

A†A *Seniūnijoje*

Rugsėjo mėn. mirė

BRONIUS NARKŪNAS, 88 m., Stūglių k.;

BRONIUS KATINAS, 77 m., Tauragnai;

Užjaučiame artimuosius

Nuotraukos Dainiaus Atkočiūno,

Janės Šinkūnienės, Nijolės Šuminienės, Aldonos Tartilienės,
Danguolės Trimonienės, taip pat iš asmeninių archyvų;

Redagavo ir maketavo

Danguolė Trimonienė

Spausdino Utenos spaustuvė

Kalnuose

Krka nacionaliniame parke

AKTUALU

Rugsėjo 28-oji yra paskelbta **Pasauline pasiutligės diena**. Šios dienos minėjimo tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į pasiutligės grėsmę žmonėms ir gyvūnams.

Pasaulinės pasiutligės dienos proga Utenos rajono privatūs veterinarijos gydytojai atliks gyvūnų augintinių vakcinaciją nuo pasiutimo ligos už simbolinę 1 euro kainą bei suteiks nuolaidas norintiems paženklinėti savo gyvūnus.

Tauragnuose veterinarijos gydytojai lankysis spalio 2 d. nuo 9 iki 12 val. prie seniūnijos pastato.